

A szövetkezet és az egyesülés összehasonlító elemzése a hazai és az európai uniós szabályozás tükrében

I. Bevezetés

Jelen elemzés elsődleges célja, hogy a hatályos hazai és európai uniós szabályozást összevetve, bemutassa és egyben elhatárolja a szövetkezet (európai szövetkezet) és az egyesülés (európai gazdasági egyesülés) szervezeti formáját, működését, rátekintve egy rövid fejezet erejéig az egyesületre is.

A későbbiekben kifejtettek alapján nyilvánvalóvá kell válni, hogy a szövetkezet – az EU által is deklaráltan – olyan speciális szervezeti forma, amely nem azonosítható, nem mosható össze sem a gazdasági társaságokkal, sem a társadalmi szervezetekkel, s ennek a különállásnak, ennek a „függetlenségnek” a normatív szabályozás szintjén is (önálló törvény, önálló tanácsi rendelet) meg kell jelennie.

II. Szövetkezet

A szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény (Sztv.) megszületésekor a hazai szabályozási környezetet a szétaprózottság, tartalmi tisztázatlanság, ellentmondásosság jellemezte. EGYMÁS MELLETT ÉLT KÉT SZÖVETKEZETI TÖRVÉNY (1992. évi I. törvény; 2000. évi CXLI törvény), külön kormányrendelet szabályozta az oktatási intézményekhez kapcsolódó szövetkezeteket.

Az új törvény fő célja az volt, hogy a szövetkezet olyan szervezeti forma legyen, amely képes ötvözni a gazdálkodási funkciót a kulturális, szociális, közösség-szervező funkcióval, ezért határozza meg úgy az Sztv. a szövetkezet fogalmát, mint a nyitott tagság és a változó tőke elve szerint működő olyan jogi személy, amely az alapszabályban meghatározott összegű részjegytőkével jön létre, s célja a tagjai gazdasági és társadalmi szükségleteinek kielégítése.

Az Sztv. létrehozta egy speciális szervezeti forma, a szociális szövetkezet intézményét, amelynek célja munkanélküli, illetőleg szociálisan hátrányos helyzetben lévő tagjai számára munkafeltételek teremtése, szociális helyzetük javításának egyéb módon történő elősegítése. A szociális szövetkezetnek két további speciális változata van, az iskolaszövetkezet, illetve a közhasznú szervezeti jogállású szociális szövetkezet. Ezzel a szervezeti formával is a szövetkezet közösség-szervező, közösség-segítő, altruista jellegét hangsúlyozza, illetve ebben a szervezeti formában benne lévő ilyen lehetőséget erősíti a törvény.

A szövetkezet alapításához 7 alapító tag szükséges, ezek belföldi és külföldi természetes személyek, jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok lehetnek. Természetes személy tag az lehet, aki 18. életévét betöltötte; illetve 14. életévét betöltötte és a törvényes képviselője a tagságához hozzájárult.

A szövetkezetnél nagyon egyedi feltétel érvényesül jogi személyek és jogi személyiség nélküli gazdasági társaság tagokat illetően, ezek száma ugyanis együttesen nem haladhatja meg a taglétszám 50%-át. Ez azért fontos, hogy a szövetkezet megőrizze a természetes személyeket egyesítő jellegét, közös gazdálkodásuk mellett a társadalmi tevékenységük közös ellátására irányuló közösség-szervező erejét.

Még jelentősebb mértékben érvényesül ez a szociális szövetkezetnél, hiszen ott csak természetes személy tagok lehetnek. Ennek a szövetkezeti formának az értelme ugyanis az egyformán „kicsik” és „gyengék” összefogásának a támogatásával teremődik meg, ehhez arra van szükség, hogy kizárjuk a lehetőségét a profitorientált és jelentős gazdasági, ezáltal irányító erővel bíró jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli egyéb gazdálkodó szervezet tagságának. Az iskolaszövetkezet esetében kivételt jelent, hogy alapításához az oktatási intézmény alapító tagsága szükséges, a tanulókon kívül felvett tagok száma nem haladhatja meg a taglétszám 15%-át.

A szövetkezet alapításához egyébként, ahogyan más szervezeti formáknál is a személyi feltételek mellett, az alakuló közgyűlés megtartása és az alapszabály, mint létesítő okirat elfogadása szükséges. Az alakuló közgyűlésen valamennyi alapító tag részvétele és az elfogadott alapszabály aláírása kötelező.

Az Sztv. szerinti szövetkezetnél nincs kötelező mértékű tőkeminimum, az alakuló közgyűlésen hozott döntés során az alapító tagok szabadon határozzák meg és rögzítik az alapszabályban, hogy milyen mértékű részjegytőkével hozzák létre a szövetkezetet. Az alapítóknak döntésükben arra is ki kell térniük, hogy milyen névértékű és számú részjegyet jegyeznek az alapítás során.

A törvény annyi kötöttséget határoz csak meg, hogy a részjegytőke alapszabályban meghatározott mértékét, de legalább 30%-át az alapítást követő 8 napon belül be kell fizetni, illetőleg a nem pénzbeli hozzájárulás teljes egészét szolgáltatni kell.

A szövetkezetet csak a befizetési (szolgáltatási) kötelezettség teljesítését követően szabad bejegyezni, aki e kötelezettségét határidőben nem teljesíti, nem válik a szövetkezet tagjává. A részjegy pénzbeli ellenértékének alapításkori hányadát a bankszámlára történő befizetéssel, az alapítást követően pedig házipénztárba vagy bankszámlára való befizetéssel kell teljesíteni.

Az alapszabály a szövetkezet szervezetének, működésének és gazdálkodásának alapokmánya, amelyben meg kell határozni a következőket:

- szövetkezet célja
- szövetkezet cégneve, székhelye, fő tevékenysége és engedélyhez kötött tevékenysége
- a részjegy névértéke, az egy tag által jegyezhető részjegyek száma (1 jegyzése kötelező), a részjegytőke alapításkori nagysága
- a tagok jogai és kötelezettségei
- a tagok által biztosítandó részjegy névértékének megfelelő vagyoni hozzájárulás (apport), rendelkezésre bocsátásának módja, ideje
- a szövetkezet szervezete
- a közösségi alapra vonatkozó szabályok
- a közgyűlés hatásköre, összehívás módja, a szavazati jog gyakorlásának feltételei, módja
- az igazgatóság létszáma, hatásköre, az első igazgatóság elnökének és tagjainak neve, lakóhelye (ügyvezető elnök választása esetén a nevét és lakóhelyét)
- az első felügyelő bizottság elnökének és tagjainak neve, lakóhelye
- működés időtartamát, ha határozott időre alapítják

- a kilépés bejelentésének feltétele
- a volt taggal való elszámolás szabályai
- a szövetkezet képviselőjének és cégjegyzésének módja
- a tagfelvétel és kizárás szabályai
- a pótbefizetés és a tagi kölcsön feltételei
- a befektető tagra vonatkozó szabályok
- a szövetkezet és a tag gazdasági együttműködésére vonatkozó feltételek

A szövetkezetet hasonlóan a gazdasági társaságokra előírtakhoz az alapszabály elfogadásától számított 30 napon belül be kell jelenteni a székhely szerint illetékes cégbírósághoz, amely a törvényességi felügyeletet is ellátja. A szövetkezet a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre.

A szövetkezet legfőbb önkormányzati szerve a közgyűlés, amely a tagok összességéből áll. A közgyűlés hatáskörébe tartozik:

- az alapszabály módosítása
- az igazgatóság elnökének és tagjainak (ügyvezető elnökének), valamint a felügyelő bizottság elnökének és tagjainak, a könyvvizsgálónak megválasztása, visszahívása, tiszteletdíjuk megállapítása,
- döntés az igazgatóság elnöke és tagjai (ügyvezető elnök) ellen kártérítési per megindításáról
- a szövetkezeti vagyon egy részének közösségi alappá történő minősítése, valamint döntés a közösségi alap felhasználásának főbb elveiről
- a számviteli törvény szerinti beszámoló elfogadása, döntés az adózott eredmény felhasználásáról
- az alapszabályban meghatározott esetekben a tag kizárása, illetőleg a tagot kizáró határozat felülvizsgálata
- döntés szövetkezeti szövetségbe történő belépésről, illetőleg az abból történő kilépésről
- döntés a szövetkezet egyesüléséről, szétválásáról, gazdasági társasággá történő átalakulásáról, valamint jogutód nélküli megszűnéséről

- döntés a csődeljárás iránti kérelem benyújtásáról, valamint csődegyezés jóváhagyásáról, a szövetkezet felszámolásának kezdeményezéséről, valamint a felszámolási eljárás során kötött egyezés jóváhagyásáról
- döntés befektető tagok felvételéről, ennek során a befektető taggal meg kell állapodni a befektető tagi jogviszony megszűnése esetén az elszámolás időpontjáról és módjáról
- pótbefizetés elrendelése
- a részjegyek névértékének megváltoztatása
- a tagsági jogviszony megszüntetése vagy megszűnése esetén a részjegy névértékén felüli összege kifizetése időpontjának megállapítása, amelyet a szövetkezet egyéb kötelezettségeire figyelemmel kell meghatározni, de a tagsági jogviszony megszűnésétől számított 8 évnél nem lehet hosszabb

A szövetkezet a közgyűlés összehívását tekintve nem hordoz egyedi sajátosságokat, a gazdasági társaságokhoz hasonlóan szükség szerint, de évente legalább egyszer össze kell hívni (rendes közgyűlés), ezt általában az igazgatóság teszi meg a megjelölt időpont előtt legalább 15 nappal, írásban vagy hirdetményi úton.

Rendkívüli közgyűlésről akkor beszélhetünk az Sztv alapján, ha

- olyan ügyről kell határozni, amely a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik, és a késedelmes döntés a szövetkezet működőképességét veszélyeztetné, illetve a szövetkezet jogszabályban vagy az alapszabályban előírt kötelezettségének megsértésével járna,
- a tagok legalább 10%-a vagy a felügyelő bizottság írásban, az ok megjelölésével indítványozza.

A közgyűlés akkor határozatképes, ha azon a szövetkezeti tagok több mint a fele jelen van.

Az Sztv nagy érdeme, hogy minden esetben megőrizte az egyik legfontosabb szövetkezeti sajátosságot, amelyet már az uniós normák sem tartanak fenn (lásd. III. fejezet) az egy tag egy szavazat elvét.

Az Sztv lehetővé teszi, hogy a közgyűlésen meghatalmazott vegyen részt, ilyen esetekre az alapszabály tartalmaz iránymutatást, de a törvény meghatároz egy felső határt, amely alapján az egy képviselő által képviselhető tagok száma nem haladhatja meg az összes tag 10%-át.

Ha az alapszabály erre vonatkozó rendelkezést nem tartalmaz a képviselő csak egy tag képviseletére jogosult.

A közgyűlésen tanácskozási joggal vehetnek részt a szövetkezettel munkaviszonyban álló személyek képviseletét ellátó testületek, illetőleg érdek-képviseleti szervezetek képviselői.

A közgyűlés a határozatait általában egyszerű szótöbbséggel hozza, ez alól kivételt képeznek a következő döntések:

- a szavazatok 2/3-át kitevő szavazattöbbség szükséges a befektető tag, a pótbefizetés, és a felszámolási eljárással kapcsolatos döntéshez,
- az alapszabály módosításához pedig a szövetkezet összes tagja felének, de legalább a jelenlévők 2/3-ának a szavazata szükséges,
- a szövetkezet összes tagja 2/3-ának a szavazata kell a részjegy névértékének megváltoztatásához és szervezeti változásokhoz is.

A közgyűlés döntéseit fő szabály szerint nyílt szavazással hozza, kivételt a tisztségviselők megválasztása képez, erről titkos szavazással kell dönten. Az alapszabály az írásbeli szavazást lehetővé teheti, de nem lehet írásban szavazni minősített szavazati arányt igénylő ügyekben és a vezető tisztségviselők megválasztásáról.

Speciális, a szövetkezetre jellemező rendelkezés az, hogy az alapszabály közgyűlés megtartása helyett részközgyűlések tartását írhatja elő, ha a szövetkezeti tagok száma az 500 főt meghaladja, vagy a tagok lakóhelye, munkahelye vagy más, az alapszabályban meghatározott szempont ezt indokolja.

A részközgyűléseket azonos napirenddel kell megtartani; a leadott szavazatok összesítésével meghozott határozatokat a tagokkal - az összesítést követő 15 napon belül - az alapszabályban meghatározott módon közölni kell.

Szintén egyedi szövetkezeti sajátosság, hogy ha a szövetkezet tagjainak száma az 500 főt meghaladja, az alapszabály küldöttgyűlés működését írhatja elő. Ebben az esetben az alapszabály meghatározza a küldötteknek a taglétszámhoz viszonyított arányát, megválasztásuk módját és megbízatásuk időtartamát, annak figyelembevételével, hogy a küldöttek létszáma 50-nél kevesebb nem lehet. A határozatképességhez legalább a küldöttek 2/3-ának a jelenléte szükséges és az írásbeli szavazás nem alkalmazható. Határozatképtelenség esetén 15 napon belül újabb küldöttgyűlést kell összehívni, amelyen a határozatképesség szintén kell a küldöttek 2/3-a.

A szövetkezet vezető tisztségviselői: az igazgatóság elnöke és tagjai, illetőleg az ügyvezető elnök. A szövetkezet vezető tisztségviselőire vonatkozó szabályozás annyiban tekinthető rendhagyónak a gazdasági társaságokra irányadó rendelkezésekhez képest, hogy a felügyelő bizottság tagjai nem minősülnek vezető tisztségviselőnek, bár a vezető tisztségviselőkre vonatkozó összeférhetlenségi szabályok és kizáró okok rájuk is vonatkoznak.

Egyebekben akár a vezető tisztségviselői státusz létesítését, akár a megszűnését vizsgáljuk alapvetően nincs eltérő előírás, ugyanúgy fokozott felelősséggel tartoznak a szövetkezet működéséért és a szövetkezet érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni feladataikat.

A szövetkezet ügyvezetését és képviselését az alapszabályban meghatározott létszámú, de legalább háromtagú igazgatóság végzi. Ötven főnél kisebb taglétszámú szövetkezetben az alapszabály igazgatóság helyett ügyvezető elnöki tisztséget rendszeresíthet, aki az igazgatóság hatáskörében jár el. A közgyűlés az alapszabály rendelkezése szerint határozott időre – de legfeljebb öt évre – választja az igazgatóság tagjait, akik felett a munkáltatói jogokat a közgyűlés gyakorolja. Az igazgatóság jogait és feladatait testületként gyakorolja, akkor határozatképes, ha a tagok kétharmada, de legalább két fő jelen van.

A közgyűlés az alapszabályban meghatározott létszámú, de legalább háromtagú felügyelő bizottságot hoz létre, amelynek tagjait a közgyűlés az alapszabály rendelkezése szerint határozott vagy határozatlan időre választja. A felügyelő bizottság az igazgatósághoz hasonlóan testületként jár el, akkor határozatképes, ha a tagjainak kétharmada, de legalább két fő jelen van.

A felügyelő bizottság számára a szövetkezetnél hasonló jogkör biztosított, mint a gazdasági társaságoknál, működést, irányítást, gazdálkodást felügyelő, ellenőrző szerve a szövetkezetnek.

Azon kívül azonban, hogy a felügyelő bizottság tagjai nem minősülnek vezető tisztségviselőnek még egy speciális lehetőséget szabályoz az Szvt. a húsz főnél kisebb taglétszámú szövetkezetnél az alapszabály lehetővé teheti, hogy felügyelő bizottság helyett a szövetkezet egyik tagja lássa el a felügyelő bizottság feladatait.

A szövetkezet közgyűlése, más gazdálkodó szervezetekhez hasonlóan, akkor köteles könnyvizsgálatot választani, ha éves nettó árbevétele eléri, vagy meghaladja a 100 millió forintot.

A szövetkezeti tagsági jogviszonyra vonatkozó szabályok megalkotásakor a szövetkezeti sajátosságok lehető legteljesebb érvényesítése volt a célja a jogalkotónak, az egy tag egy szavazat elvével a tagok között a döntéshozatalban a teljes egyenlőségre törekvéssel, a pusztán a működő tőkét adó, korlátozott számú befektető tag kivételével, valamennyi tag számára előírt személyes közreműködés kötelezettségével.

A szövetkezeti tagsági jogviszony a szövetkezet alapításakor, vagy írásbeli kérelem alapján tagfelvétellel keletkezik. A szövetkezetnél a nyitott tagság elve érvényesül, de ez nem jelenti azt, hogy alapszabály ne határozhatná meg a szövetkezet céljából következő azon ismérveket, amelyek a tagfelvételi kérelmek elbírálása során irányadók. Természetesen arra figyelemmel, hogy a tagok felvételénél, továbbá a tagok jogainak és kötelességeinek meghatározásánál az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

A tagfelvételtől - a befektető tag kivételével - az alapszabályban meghatározott testület dönt, a felvételi kérelem benyújtását követő legközelebbi ülésén. A döntésről a belépni kívánó személyt értesíteni és a közgyűlést tájékoztatni kell. A kérelmező a felvételi kérelmet elutasító döntés ellen a soron következő közgyűléshez fordulhat.

A tagsági jogviszony - eltérő megállapodás hiányában - a felvételtől szóló határozat meghozatalának időpontjára visszamenő hatállyal jön létre akkor, ha a tag a részjegy összegét vagy annak alapszabályban meghatározott hányadát a szövetkezet részére befizette, illetőleg nem pénzbeli hozzájárulásként átadta.

Érdekes szabályozási ötlet volt a jogalkotó részéről, hogy lehetővé tette a szövetkezetbe tagként belépni kívánó személy számára, hogy felvételi kérelmében más szövetkezeti tag részjegyének megvételi szándékáról nyilatkozzon, ilyenkor részjegyet nem kell jegyeznie.

A szövetkezeti tag vagyoni hozzájárulását, illetve az erre vonatkozó kötelezettségvállalását a részjegy jeleníti meg, amely - a közhasznú szervezeti jogállással rendelkező szociális szövetkezet kivételével - a szövetkezet adózott eredményéből részesedésre jogosít.

A tag alapvető joga, hogy

- részt vegyen a szövetkezet tevékenységében, személyes közreműködésének, vagyoni hozzájárulásának és egyéb érdekeltiségének megfelelően részesedjen a gazdálkodás eredményéből;
- igénybe vegye a szövetkezet által a tagok részére rendszeresített szolgáltatásokat, és élvezze a szövetkezés egyéb előnyeit;
- tanácskozási és szavazati joggal részt vegyen a közgyűlésen;
- tisztséget viseljen a szövetkezetben;
- a vezető tisztségviselőktől felvilágosítást kérjen a szövetkezetet érintő bármely kérdésről.

A tag alapvető kötelessége, hogy

- teljesítse a vagyoni hozzájárulását (részjegy jegyzése), továbbá vállalásának megfelelően részt vegyen a szövetkezetnek és szerveinek a tevékenységében (a személyes közreműködés módját az igazgatósággal kötött tagsági megállapodás határozza meg);
- védje a szövetkezet vagyonát.

A részjegyek névértéke csak azonos összegű lehet. A részjegy korlátozott forgalmú, másra - a szövetkezet tagja, valamint a szövetkezetbe tagként belépő személy kivételével - nem ruházható át, és a szövetkezeti tagnak harmadik személlyel szemben fennálló kötelezettsége

miatt bírósági végrehajtás alá nem vonható. A tag örököse (jogutóda) az e törvényben meghatározottak szerint kérheti a taggá való felvételét, ennek hiányában vele el kell számolni.

A tagsági jogviszony megszüntetése vagy megszűnése esetén a tagot, illetve örökösét (jogutódát), a részjegy névértéke, valamint a tagsági jogviszony alatt keletkezett, a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett összege illeti meg, abban az esetben, ha az a veszteség fedezésére nem került felhasználásra. A részjegy névértékének az elszámolására a tagsági jogviszony megszűnését követő, számviteli törvény szerinti beszámolót elfogadó közgyűlés napjától számított 30 napon belül kerül sor. Ha az elszámolás alapjául szolgáló összeg a névértéket meghaladja, akkor a különbözet összegét a közgyűlés által meghatározott időszak alatt kell kifizetni.

A szövetkezet tagja - ha tagsági jogviszonya legalább 1 éve fennáll - a szövetkezetnek kamatmentesen vagy kamat ellenében kölcsönt nyújthat (tagi kölcsön), ha az alapszabályban meghatározott kötelező vagyoni hozzájárulását már teljesítette. A szövetkezet számára nyújtott tagi kölcsönt csak a szövetkezet céljainak megvalósítására szabad felhasználni, és együttes összegük nem haladhatja meg a saját tőke kétszeresét.

A szövetkezet veszteségének rendezése érdekében - ha az alapszabály így rendelkezik - a tagok vagyoni hozzájárulásuk arányában pótbefizetésre kötelezhetők, ennek elrendelésére évente legfeljebb egy alkalommal kerülhet sor, mértéke alkalmanként nem haladhatja meg a vagyoni hozzájárulás 30%-át.

A szövetkezet és a tag gazdasági együttműködését az alapszabály a szövetkezet céljaihoz igazodóan részletesen meghatározza. Az együttműködés megvalósulhat

- a tagok beszerzéseinek, termékeik feldolgozásának, értékesítésének lebonyolításában;
- a tagok fogyasztási szükségleteinek kielégítésében és vásárlási visszatérítés nyújtásában;
- közös gazdálkodásban;
- a tagok munkalehetőséghez juttatásában, szociálisan hátrányos helyzetük egyéb módon való javításában;
- diákok és az oktatási intézmények együttműködésével működő iskolaszövetkezetek esetén a diákok munkalehetőségeinek megteremtésében, valamint az oktatási feltételek javításában;
- a gazdasági együttműködés konkrét módjához igazodó egyéb formában.

A szövetkezetnél nagyon fontos a tagok személyes közreműködése, mert ezt a befektető tag kivételével minden tagnak valamilyen az alapszabályban meghatározott módon, a szövetkezet sajátosságainak megfelelően teljesíteni kell. A személyes közreműködés történhet - a szövetkezet tevékenységéhez képest - termeléssel, termékek feldolgozásával, értékesítésre előkészítéssel, értékesítéssel, fogyasztással vagy egyéb tevékenységgel. Az alapszabály a személyes közreműködés egyik módjaként munkavégzési kötelezettséget is előírhat, ennek alapján a tag és a szövetkezet munkaszerződést, vállalkozási vagy megbízási szerződést köt.

A másik teljesen speciális viszony a szövetkezet és a tagja között a szolidaritási kapcsolat. A szövetkezeti szolidaritás elvének megfelelően a szövetkezet alapszabályában meg kell határozni a természetes személy tagok, valamint hozzátartozóik számára biztosítandó juttatások és támogatások formáit, odaítélésének feltételeit, eljárási rendjét.

A juttatások és támogatások lehetnek

- szociális juttatások (szociális segély, lakásépítési támogatás, gyermekneveléshez, gyógyszervásárláshoz, betegápoláshoz nyújtott segély, keresőképtelenség esetén biztosított segély, temetési segély, étkezési hozzájárulás, nyugdíj-kiegészítés, üdülési támogatás);
- oktatási támogatások (képzési-továbbképzési támogatás, szakmai és nyelvtanfolyamokon való részvétel támogatása, ösztöndíj biztosítása);
- kulturális támogatások (amatőr kulturális csoportok, hagyományőrző együttesek tagjainak támogatása, kulturális rendezvényeken való részvétel támogatása);
- közművelődési tevékenység támogatása (ismeretterjesztő előadások és kiadványok finanszírozása, szakmai célú rendezvényeken való részvétel finanszírozása);
- sporttevékenység támogatása (amatőr és tömegsport rendezvények támogatása);
- egyéb, a szövetkezet céljához igazodó támogatások és juttatások biztosítása.

A szövetkezet az adózás utáni eredményének a közgyűlés által meghatározott mértékében közösségi alapot képez, amely a juttatások és támogatások fedezetét szolgálja. A közösségi alap fel nem osztható szövetkezeti vagyonnak minősül, amely a lekötött tartalékban van elkülönítve. A tárgyévi beszámolót elfogadó közgyűlés határozza meg, hogy a közösségi alap rendelkezésre álló állományának hány százaléka erejéig lehet a tárgyévet követő évben juttatásokat és támogatásokat teljesíteni. A beszámolóban a közgyűlés elé terjesztése előtt az

alapból történő felhasználásra vonatkozó javaslatához a szövetkezet közgyűlése által felhatalmazott országos szövetkezeti szövetség nyilatkozatát be kell szerezni. A szövetkezet gazdasági társasággá való átalakulása vagy jogutód nélküli megszűnése esetén - a hitelezőkkel való elszámolást követően - a közösségi alapot az alapszabály rendelkezése szerinti szövetkezet, vagy a szövetkezeti szövetség részére kell átadni.

A tagsági jogviszony megszűnik, ha:

- a szövetkezetből kilép;
- vagyoni hozzájárulását (pótbefizetési kötelezettségét) - az alapszabályban (közgyűlési határozatban) meghatározott időpontig - nem teljesítette;
- meghal (megszűnik);
- a szövetkezet kizárja;
- a szövetkezet átalakulással vagy jogutód nélkül megszűnik.

A kilépési szándékot az igazgatóságnak írásban kell bejelenteni. Az alapszabályban kell meghatározni, hogy a kilépésre vonatkozó bejelentés és a tagsági jogviszony megszűnése között milyen időtartamnak kell eltelnie, azonban az nem lehet hosszabb három hónapnál.

A szövetkezet igazgatósága kizárhatja azt a tagot, aki - neki felróható módon -- a szövetkezet érdekeit sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít, vagy - a tagsági jogviszonyból eredő kötelezettségeinek - az alapszabályban meghatározott időtartam alatt - felszólítás ellenére sem tesz eleget.

A kizárásról hozott határozat ellen a tag a tudomásszerzéstől számított 30 napon belül a közgyűléshez fordulhat, e napirend tárgyalása során azonban nem gyakorolhatja a szavazati jogát. A tag a közgyűlés kizárásról hozott vagy a kizárást megerősítő határozatának felülvizsgálatát a bíróságtól kérheti.

Az európai uniós szabályozáshoz hasonlóan Sztv. is bevezeti a befektető tag intézményét, a tőkeszegénység orvoslására, de csak bizonyos, elég szigorúnak nevezhető keretek között. Ha ugyanis az alapszabály egyáltalán lehetővé teszi, számuk akkor sem haladhatja meg a szövetkezeti tagok 10%-át, az általuk által jegyzett (befektetői) részjegyek névértéke pedig

nem haladhatja meg a részjegytőke 30%-át. Szociális szövetkezetnek egyáltalán nem lehet befektető tagja.

A befektető tag jogai és kötelezettségei a tag törvényben meghatározott jogaival és kötelezettségeivel azonosak az alábbi eltérésekkel:

- a pénzbeli hozzájárulás teljes összegét is köteles az alapításkor (belépéskor) befizetni;
- személyes közreműködésre nem kötelezhető;
- a befektetői részjegyét a szövetkezeti tagon és a szövetkezetbe tagként belépő személyen túlmenően befektető tagra, valamint a szövetkezetbe befektető tagként belépő személyre is átruházhatja.

A szövetkezet a tartozásaiért a saját vagyonával felel, a tag felelőssége korlátozott, csak a részjegyével (befektetési részjegyével) felel.

A szövetkezet a gazdasági társaságokkal azonos módon a cégjegyzékből való törléssel szűnik meg, ha

- az alapszabályban meghatározott időtartam eltelt;
- a közgyűlés elhatározza a jogutód nélküli, vagy jogutódlással való megszűnését;
- tagjainak száma az e törvényben meghatározott szám alá csökken és hat hónapon belül nem jelentenek be megfelelő számú új tagot a cégbíróságon;
- a cégbíróság megszűntnek nyilvánítja;
- a bíróság felszámolási eljárás során megszünteti.

A szövetkezet jogutódlással szűnik meg a szervezeti átalakulás esetén, így a szövetkezet egyesülése (összeolvadás, beolvadás), szétválása, gazdasági társasággá átalakulása esetén.

III. Európai szövetkezet

A teljes kép bemutatása érdekében, tagállami mivoltunkra tekintettel fontos, hogy az Európai Unió szabályozására is kitérjek. A szövetkezeti forma újrafelfedezése történt meg az elmúlt évtizedben az Európai Unióban, hatást gyakorolva ezzel a hazai szabályozásra is. A Tanács

2003. július 22-én fogadta el az európai szövetkezet (továbbiakban: SCE) statútumáról szóló 1435/2003/EK rendeletét. [A munkavállalóknak az európai szövetkezetben való részvételére vonatkozó szabályokat a 2003/72/EK irányelv határozza meg, annak rendelkezései e rendelet elválaszthatatlan kiegészítését képezik, és ezeket együttesen kell alkalmazni.]

A Tanács álláspontja szerint a belső piac kialakítása és ennek eredményeként, a Közösség egészének gazdasági és szociális helyzetét érintő fejlődés következtében nemcsak a kereskedelmi akadályokat kell megszüntetni, hanem a termelési szerkezeteket is összhangba kell hozni a közösségi dimenzióval. Ennek érdekében elengedhetetlen, hogy valamennyi olyan formájú társaság, amelynek üzleti tevékenysége nem pusztán helyi igények kielégítésére korlátozódik, képes legyen megtervezni és végrehajtani üzleti működésének közösségi léptékű átszervezését.

Ilyen akadálymentes tevékenységet biztosító szabályozást a Tanács már megvalósított az európai részvénytársaságról (továbbiakban: SE) 2001-ben, az Európai Gazdasági Egyesületről (továbbiakban: EGE) pedig 1985-ben, ám mindkettővel kapcsolatban kimondta, hogy egyik sem alkalmazható a szövetkezetek egyedi jellemzőire. Az EGE-vel kapcsolatban külön kiemelte, hogy ugyan lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy egyes tevékenységeiket közösen mozdítsák elő, megőrizve mindazonáltal függetlenségüket, de ez nem felel meg a szövetkezetekre vonatkozó egyedi követelményeknek.

A Közösségnek, amely törekszik arra, hogy azonos versenyfeltételeket biztosítson, és hozzájáruljon gazdasági fejlődéséhez, a - valamennyi tagállamban általánosan elismert szervezeti formának minősülő - szövetkezetek számára megfelelő, a határokon átnyúló tevékenységek fejlesztését elősegítő jogi eszközöket kellett előírnia.

Ezt a Tanács fent hivatkozott számú rendeletével meg is valósította a következő elvek mentén:

- A szövetkezetek elsősorban magánszemélyek vagy jogi személyek olyan csoportjai, amelyeknek egyes működési alapelvei eltérnek az egyéb gazdasági szereplők működési alapelveitől. Ezek tartalmazzák a demokratikus felépítés és ellenőrzés alapelveit, valamint a működéssel elért nettó nyereség méltányos alapon történő felosztását.

- E meghatározott alapelvek közé tartozik nevezetesen az egyén elsődlegességének alapelve, amely a tagságra, a kilépésre és a kizárásra vonatkozó egyedi szabályokra alkalmazandó, megállapítva az „egy tag, egy szavazat” elvét.
- A szövetkezetek üzletrésztőkével rendelkeznek, tagjaik pedig magánszemélyek vagy vállalkozások lehetnek. E tagok részben vagy egészben lehetnek fogyasztók, alkalmazottak vagy szállítók. Amennyiben a szövetkezet tagjai maguk is szövetkezetek, az „másodlagos” szövetkezetnek minősül. Egyes esetekben a szövetkezeti tagok között meghatározott arányban lehetnek olyan befektető tagok, akik nem veszik igénybe a szövetkezet szolgáltatásait, illetve olyan harmadik személyek is, akik hasznot húznak a szövetkezet tevékenységeiből vagy munkát végeznek annak nevében.

A szabályozás szerint az SCE alapvető célja tagjai szükségleteinek kielégítése és/vagy azok gazdasági és/vagy szociális tevékenységeinek fejlesztése a következő alapelvekkel összhangban:

- tevékenységeinek a tagok kölcsönös javát kell szolgálnia oly módon, hogy valamennyi tag saját részvételének megfelelően részesüljön az SCE tevékenységeiből,
- az SCE tagjainak egyúttal fogyasztóknak, alkalmazottaknak vagy szállítóknak is kell lenniük, illetve más módon kell részt venniük az SCE tevékenységében,
- az ellenőrzés a tagokat egyenlő mértékben illeti meg, megengedett azonban a súlyozott szavazás az egyes tagoknak az SCE tevékenységéhez való hozzájárulásának tükröződése érdekében,
- korlátozni kell a kölcsön és az üzletrésztőke kamatának mértékét,
- a nyereséget az SCE érdekében végzett üzleti tevékenységnek megfelelően kell felosztani, vagy vissza kell tartani a tagok szükségleteinek kielégítése céljából,
- a tagság mesterségesen nem korlátozható,
- felszámolás esetén, a nettó vagyont és a tartalékokat a pártatlan felosztás elve szerint kell felosztani, ami azt jelenti, hogy egy másik olyan szövetkezeti szervezetnek kell juttatni azokat, amely hasonló célok érdekében jött létre, vagy hasonló általános érdekeket szolgál.

A Tanács rendeletének alapvető célja, hogy lehetővé tegye a különböző tagállamokban honos természetes személyek vagy a különböző tagállamok joga alapján létrejött jogi személyek

számára SCE létrehozását. Lehetővé teszi továbbá SCE létrehozását két fennálló szövetkezet egyesülésével, illetve egy nemzeti jog alapján fennálló szövetkezet előzetes felszámolás nélküli átalakulását az új formába, amennyiben a szövetkezet alapszabály szerinti székhelye és központi ügyvezetése egy adott tagállamban, egy létesítménye vagy leányvállalata pedig egy másik tagállamban található. A lényeg az, hogy legalább két tagállamból kell verbuválódnia az SCE tagságának, s legalább 5 személy vagy szervezet szükséges az alapításhoz.

Az SCE jogi személyiséggel rendelkezik. Az SCE jegyzett tőkéje, amelynek összege nem lehet 30 000 eurónál kevesebb, részjegyekre oszlik. A tagok száma és az SCE tőkéje változó lehet. Az SCE nem terjesztheti ki tevékenységeit tagsággal nem rendelkezők javára, illetve nem jogosíthatja fel azokat arra, hogy üzleti tevékenységében részt vegyenek, kivéve, ha alapszabálya erről eltérően nem rendelkezik.

Amennyiben szövetkezet alapszabálya eltérően nem rendelkezik, az SCE alapításakor egyetlen tag felelőssége sem haladhatja meg az általa jegyzett összeg mértékét. Amennyiben az SCE tagjainak felelőssége korlátozott, az SCE elnevezésében fel kell tüntetni a „korlátolt felelősségű” kifejezést.

A részjegyeket illetően kibocsátható egynél több típusú is, az alapszabály előírhatja azt is, hogy a különböző típusú részjegyeket eltérő jogosultságokkal ruházzák fel a nyereség felosztása tekintetében. A részjegyek kizárólag névre szólóak lehetnek és nem bocsáthatóak ki a névértéküknél alacsonyabb áron.

A készpénz ellenében kibocsátott részjegyek esetében, a névértéknek legalább a 25%-át be kell fizetni a jegyzés napján, az alapszabály rövidebb határidőt előíró rendelkezésének hiányában öt éven belül kell befizetni a fennmaradó részt. A nem készpénz ellenében kibocsátott részjegyek teljes összegét a jegyzéskor kell befizetni.

Az alapszabály meghatározza a részjegyek jegyzésének tagságot létesítő minimális mértékét. Amennyiben az alapszabály előírja, hogy a közgyűlésen a többséget természetes személy

tagok alkotják, és az SCE tevékenységeiben részt venni kívánó tagokkal szemben jegyzési követelményt határoz meg, akkor a tagság feltétele nem lehet egynél több részjegy jegyzése.

A részjegyek korlátozott forgalmát biztosítja a rendelet, az alapszabállyal összhangban, és a közgyűlés, illetve az ügyviteli vagy irányító szerv egyetértésével engedélyezhetőek vagy adhatók el, tag vagy bármely tagságot szerző személy részére.

Az alapító tagok az SCE alapszabályát az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállamnak a szövetkezetek alapítására vonatkozó jogszabályaival összhangban hozzák létre, írásba kell foglalni és az alapító tagoknak alá kell írni.

Az SCE alapszabálya legalább a következőket tartalmazza:

- az SCE neve, amelyet az „SCE” rövidítés előz meg vagy követ, valamint - adott esetben - a „korlátolt felelősségű” kifejezés,
- célkitűzéseinek meghatározása,
- az SCE alapító tagjai közé tartozó természetes személyek és jogi személyek neve, feltüntetve az utóbbi esetben ezek célkitűzéseit és alapszabály szerinti székhelyüket is,
- az SCE alapszabály szerinti székhelyének címe,
- a tagok felvételére, kizárására és kilépésére vonatkozó feltételek és eljárások,
- a tagok jogai és kötelességei, és az esetleges különféle tagsági kategóriák, valamint az egyes kategóriákba tartozó tagok jogai és kötelességei,
- a jegyzett részjegyek névértéke, a jegyzett tőke összege és annak feltüntetése, hogy a tőke megváltoztatható,
- a nyereségből - adott esetben - a törvényben előírt tartalékba átcsoportosítandó összegre vonatkozó egyedi szabályok,
- az egyes irányítószervek tagjainak hatásköre és felelőssége,
- az irányítószervek tagjainak kinevezésére és felmentésére vonatkozó rendelkezések,
- a többségre és a határozatképességre vonatkozó követelmények,
- a társaság fennállásának időtartama, amennyiben az határozott időtartamú.

Az SCE az alábbi szervekkel rendelkezik:

- közgyűlés;

- vagy egy felügyelő szerv és egy irányító szerv (kétszintű rendszer), vagy egy ügyviteli szerv (egyszintű rendszer), az alapszabály által elfogadott megoldástól függően.

Az SCE szerveinek határozatképességére és határozathozatalára alapvetően a következő szabályok vonatkoznak:

- határozatképesség: a szavazati joggal rendelkező tagok legalább felének jelenléte vagy képvisellete;
- határozathozatal: a szavazati joggal rendelkező, jelen lévő vagy képviselt tagok többségének szavazata.

A jelen nem lévő tagok részt vehetnek a határozathozatalban a szerv egy másik tagja vagy a velük együtt kinevezett póttagok képviseletre szóló meghatalmazása útján.

Ha az alapszabály nem tartalmaz ilyen értelmű rendelkezést, szavazategyenlőség esetén az érintett szerv elnökének szavazata dönt. Az alapszabály azonban nem tartalmazhat ezzel ellentétes rendelkezést, ha a felügyelő szerv tagjainak felét a munkavállalók képviselői alkotják.

Az irányító, felügyelő és ügyviteli szervek tagjai az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam szövetkezetekre vonatkozó rendelkezései szerint felelősek az SCE-t érő olyan veszteségért vagy kárért, amelynek oka a feladatkörükkel járó jogszabályi, alapszabály szerinti vagy egyéb kötelezettségük megszegése.

A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe a Tanács rendeletében és az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállamnak jogszabályaiban meghatározott ügyek tartoznak. A közgyűlés határoz továbbá azon kérdésekben, amelyeket az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam hatálya alá tartozó szövetkezet közgyűlésének hatáskörébe utal az adott tagállam joga vagy e joggal összhangban az SCE alapszabálya.

Az SCE naptári évenként legalább egyszer, az üzleti évének végétől számított hat hónapon belül közgyűlést tart, kivéve, ha az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam az SCE tevékenységével megegyező típusú tevékenységet folytató szövetkezetekre

vonatkozó jogszabályai gyakoribb közgyűlést írnak elő. A tagállam azonban előírhatja, hogy az első közgyűlés az SCE megalakítását követő 18 hónapon belül bármikor megtartható.

Az SCE azon tagjai, akiknek együttes létszáma legalább 5000 fő, illetve akik az összes szavazat legalább 10%-ával rendelkeznek, kérhetik, hogy az SCE hívja össze közgyűlését és meghatározhatják annak napirendjét. (Az alapszabály alacsonyabb részarányt is megállapíthat.)

A közgyűlés összehívása írásos meghívás útján történik, a meghívó feladása és a közgyűlés első ülésének időpontja között legalább 30 napnak kell eltelnie. Sürgős esetekben azonban ez az időtartam 15 napra csökkenthető.

Az SCE azon tagjai, akiknek együttes létszáma meghaladja az 5000 főt, vagy akik az összes szavazat legalább 10%-ával rendelkeznek, kérhetik bármely közgyűlés napirendjének egy vagy több további napirendi ponttal való kiegészítését. (Az alapszabály csökkentheti a fenti határértékeket.)

Minden tag jogosult a közgyűlésen a napirenden szereplő kérdésekben felszólalni és szavazni. A szavazásra jogosult személy meghatalmazottat bízhat meg azzal, hogy az alapszabályban meghatározott eljárásokkal összhangban képviselje őt a közgyűlésen. Az alapszabály meghatározza, hogy egy meghatalmazott legfeljebb hány személy nevében járhat el. Az alapszabály megengedheti a postai úton, illetve az elektronikus úton történő szavazást, amely esetben meghatározza a szükséges eljárásokat.

Az SCE minden tagja egy szavazattal rendelkezik, tekintet nélkül részjegyeinek számára. Amennyiben az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam joga lehetővé teszi, az alapszabály megengedheti, hogy egy tagnak a tőke-hozzájáruláson kívüli szövetkezeti tevékenységben való részvétele alapján egynél több szavazata legyen. Ilyen alapon sem lehet azonban egy tagnak ötnél több szavazata, vagy az összes szavazat 30%-a, attól függően, hogy melyik az alacsonyabb.

Amennyiben az SCE különféle tevékenységeket lát el, vagy egynél több területi egységben lát el tevékenységeket, vagy több létesítménnyel rendelkezik, vagy 500-nál több tagja van, akkor

alapszabálya előírhatja ágazati vagy részközgyűlések tartását, ha az adott tagállam jogszabályai azt megengedik. Az ágazati vagy részközgyűlések küldötteiket legfeljebb négyéves időtartamra választják, ha nem kerül sor idő előtti visszahívásukra. Az így megválasztott küldöttek alkotják az SCE közgyűlését, és ott ágazatukat vagy részlegüket képviselik, amely felé jelentést tesznek a közgyűlés eredményéről.

Az SCE alapszabálya rendelkezhet olyan, részjegynek nem minősülő értékpapírok vagy kötvények kibocsátásáról, amelyekhez szavazati jog nem kapcsolódik. Ezeket tagok vagy tagsággal nem rendelkezők egyaránt jegyezhetik. Megszerzésük nem eredményez tagsági jogot. Az alapszabály ebben az esetben meghatározza a visszavásárlási eljárást is. Az ilyen értékpapírok vagy kötvények összesített névértéke nem haladhatja meg az alapszabályban meghatározott mértéket.

A nemzeti jog kötelező rendelkezéseinek sérelme nélkül, az alapszabály határozza meg az egyes üzleti évek nyeresége felosztásának szabályait. Ilyen többlet esetén, az alapszabálynak elő kell írni, hogy törvényben előírt tartalékot kell képezni a többletből annak bármilyen felosztása előtt. Az SCE-ből kilépő tagok nem tarthatnak igényt az ilyen módon a törvényben előírt tartalékba helyezett összegre.

Az alapszabály osztalékfizetést írhat elő a tagok számára az SCE-vel fennálló üzleti kapcsolatuk vagy a részére általuk teljesített szolgáltatások arányában, de tilthatja is a felosztást.

Az üzleti év elszámolását tárgyaló közgyűlés a többletről az alapszabályban meghatározott sorrend szerint és arányban rendelkezhet, és különösen a következőkről:

- azok átvitele,
- törvényben vagy alapszabályban előírt bármely tartalékalapba helyezés,
- a befizetett tőke és a tőkejellegű kifizetések utáni díjazás teljesítése készpénzben vagy részjegyekben.

Az SCE-beli tagság megszerzéséhez az ügyviteli vagy irányító szerv jóváhagyása szükséges. Azon jelöltek, akiknek a tagságát visszautasították, fellebbezhetnek a tagfelvételi kérelmet követően tartott közgyűléshez.

Az alapszabály eltérő rendelkezése hiányában, az SCE-ben természetes személyek vagy jogi személyek szerezhetnek tagságot.

Az alapszabály a felvételt egyéb feltételektől is függővé teheti, különösen az alábbiaktól:

- a tőkejegyzés legalacsonyabb összege,
- az SCE rendeltetésével összefüggő feltételek.

Amennyiben az alapszabály előírja, a tagok felszólíthatók kiegészítő tőkerészesedés megszerzésére.

Amennyiben az SCE alapszabálya szerinti székhely szerinti tagállam joga megengedi, az alapszabály előírhatja, hogy az SCE javainak és szolgáltatásainak használatát vagy előállítását nem igénylő személyek, befektető tagként is felvehetők. E tagok felvételének feltétele a közgyűlés vagy a közgyűlés, illetve az alapszabály által az e hozzájárulás megadására feljogosított bármely más szerv hozzájárulása.

Az alapszabály által a befektető tagok számára biztosítható szavazati jogok tekintetében az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam joga irányadó, mindazonáltal együttesen legfeljebb az összes szavazati jog 25%-ával rendelkezhetnek.

A tagság az alábbiakkal szűnik meg:

- kilépés,
- kizárás, amennyiben a tag súlyosan megszegi kötelezettségeit, vagy az SCE érdekeivel ellentétesen jár el,
- amennyiben az alapszabály megengedi, a tag tulajdonában álló valamennyi részjegynek egy másik tagra vagy tagságot szerző természetes személyre vagy jogalanyra történő átruházása,
- a nem természetes személynek minősülő tag felszámolása,
- csőd,
- halál,
- az alapszabályban vagy az SCE alapszabályában meghatározott székhely szerinti tagállam szövetkezetekre vonatkozó jogszabályaiban meghatározott bármely más esetben.

A tag kizárásáról - a tag meghallgatása után - az ügyviteli vagy irányító szerv határoz. E határozat ellen a tag a közgyűléshez fellebbezhet.

A részjegyek átruházása kivételével, a tagság megszűnése esetén a tag jogosult a jegyzett tőkéből az őt megillető részt visszafizetésére, levonva abból az SCE tőkéjét terhelő veszteségek arányos részét.

Az alapszabály határozza meg a kilépési jog gyakorlására vonatkozó eljárásokat és feltételeket, és meghatározza a visszafizetés határidejét, amely nem haladhatja meg a három évet. Az SCE azonban semmilyen esetben sem kötelezhető arra, hogy a tagság megszűnését követően kibocsátott mérleg jóváhagyását követő hat hónapon belül teljesítse a visszafizetést.

A Tanács rendeletének harmonizációját az európai szövetkezetekről szóló 2006. évi .törvény valósította meg. Pusztán néhány hazai szabály megalkotására volt szükség, az SCE irányítási szerveit illetően, mivel az új, egységes szabályozást megvalósító, a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény már a Tanácsi rendelet előírásaira is figyelemmel készült.

IV. Egyesülés

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény kooperációs társaságokra vonatkozó III. része egyetlen szervezeti formát az egyesülést szabályozza, igaz önálló fejezetben. Ugyanez a konstrukció szerepelt a korábbi gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLI. törvényben is, kapcsolódó vállalkozások címet viselő III. részben. Megjegyzem elég szokatlan és értelmetlen önálló részben, összefoglaló cím alatt egyetlen szervezeti formát szabályozni, alkalomadtán ezt a jogalkotó átgondolhatná és megszüntethetné. Egyetlen magyarázat erre az lehet, hogy a gazdasági társasági formától való különállóságot akarta a törvény előkészítője hangsúlyozni, ebben az esetben elég lett volna a III. résznek az egyesülés címet adni. Amellett azonban, hogy a jogalkotó hangsúlyozza az egyesülés nem gazdasági társaság, a törvény általános, valamennyi gt-re vonatkozó I. részének szabályait az egyesülésre is megfelelően alkalmazni kell.

A törvény szerint az egyesülés a tagok által

- gazdálkodásuk eredményességének előmozdítására

- gazdasági tevékenységük összehangolására,
- szakmai érdekeik képviselőjére alapított jogi személyiséggel rendelkező kooperációs társaság.

Az egyesülés saját nyereségre nem törekszik, de az összehangolási feladatok teljesítését segítő egyéb szolgáltatási és közös gazdálkodási tevékenységet (ún. kiegészítő gazdálkodási tevékenységet) végezhet.

Az egyesülést – a gt. általános szabályaiból következően – külföldi és belföldi természetes és jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok alapíthatnak, működő társaságba tagként beléphetnek, társasági részesedést szerezhettek. Az egyesülés alapításához legalább két tag szükséges.

Az egyesülés tagjainak felelőssége korlátlan és egyetemleges a szervezet vagyonát meghaladó tartozásokért.

Mivel természetes személy egyidejűleg csak egy gt-ben lehet korlátlanul felelős tag, kiskorú személy pedig nem lehet gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja, természetes személy csak egy egyesülésben, kiskorú pedig egyáltalán nem lehet tag ilyen szervezetben.

Az egyesülés létesítő okirata a társasági szerződés, amelyben meg kell határozni:

- cégnevét és székhelyét, tagjait, főtevékenységét és azon tevékenységeket, amelyeket a cégjegyzékben feltüntetni kíván,
- a tevékenységi körön belül a tagok gazdálkodásának előmozdítására, illetve összehangolására irányuló, valamint az ezzel kapcsolatos szakmai érdek-képviselői feladatokat,
- a tevékenységhez igazodóan a szükséges vagyon mértékét és szolgáltatásának rendjét, illetve a működési költség viselésének tagok közötti megoszlását, az egyes tagokra eső befizetések összegét és az elszámolás módját,
- a társaság képviselőjét, ideértve a cégjegyzés módját;
- a tagok által kijelölt első vezető tisztségviselőket, illetve az első felügyelőbizottsági tagok és az első könyvvizsgáló adatait,
- a tag kilépése esetén az őt megillető vagyoni hányad kiadásának feltételeit;
- az egyesülés megszűnését követően fennmaradó vagyon felosztásának rendjét.

Nem kötelező tartalmi elemként, hanem szükség szerint rendelkezik a társasági szerződés a következőkről:

- a kiegészítő gazdálkodási tevékenységről;
- a kiegészítő gazdálkodási tevékenységhez szükséges társasági vagyon mértékéről;
- a kiegészítő gazdálkodási tevékenység keretében az egyes tagokat megillető szavazati jog mértékéről, gyakorlásának módjáról;
- a kiegészítő gazdálkodási tevékenység bevételeinek, költségeinek, ráfordításainak elkülönített nyilvántartásáról, az elkülönített nyilvántartás alapján megállapított adózott eredményből való részesedés szabályairól;
- az egyes tagokat terhelő egyéb vagyoni értékű szolgáltatásokról (mellékszolgáltatás), azok feltételeiről és a mellékszolgáltatás nem vagy nem megfelelő teljesítése esetén fizetendő kötbér mértékéről.

Az egyesülés alapítását a gazdasági társaságokhoz hasonlóan a társasági szerződés megkötésétől számított legfeljebb harminc napon belül - bejegyzés és közzététel végett - be kell jelenteni a cégbíróságnak. Ha az egyesülés létrejöttéhez alapítási engedély szükséges, a cégbírósági bejelentést az engedély kézhezvételétől számított tizenöt napon belül kell teljesíteni. Az egyesülés a cégjegyzékbe való bejegyzésével, a bejegyzés napján jön létre. Az egyesülés feletti törvényességi felügyeletet a székhelye szerint illetékes cégbíróság látja el.

Az egyesülés működésének költségeit a tagok viselik, és azok bocsátják rendelkezésre a kiegészítő gazdálkodási tevékenységhez szükséges vagyont is. Az egyesülés tagjai egyéb vagyoni értékű szolgáltatás (mellékszolgáltatás) teljesítésére is vállalhatnak kötelezettséget. A mellékszolgáltatásért a tagokat külön díjazás illetheti meg.

A tagok - ha a társasági szerződés másképp nem rendelkezik - ellenszolgáltatás nélkül jogosultak az egyesülés által nyújtott szolgáltatások igénybevételére; a más részére végzett szolgáltató és gazdálkodási tevékenység adózott eredményéből részesülnek.

A gazdálkodási tevékenység során keletkezett adózott eredmény felosztása - ha a társasági szerződés eltérően nem rendelkezik - a vagyoni hozzájárulás arányában történik; egyébként a nyereség a tagok között egyenlő arányban oszlik meg.

Az egyesülés legfőbb szerve a taggyűlés. A taggyűlésen a tagot meghatalmazott is képviselheti, nem lehet azonban meghatalmazott az igazgató, a felügyelőbizottság tagja és a könyvvizsgáló. A meghatalmazást közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni.

A taggyűlés hatáskörébe tartozik:

- az egyesülés belső szervezetének és irányítási, valamint ellenőrzési rendjének kialakítása;
- az összehangoló és az érdek-képviselési, valamint a kiegészítő gazdálkodási tevékenység stratégiájának meghatározása;
- az egyesülés számviteli törvény szerinti beszámolójának elfogadása;
- döntés a kiegészítő gazdálkodási tevékenységből származó adózott eredmény felhasználásáról;
- olyan határozat hozatala, amely a tagok saját gazdálkodásában végrehajtandó feladatot határoz meg;
- az egyesülés jogutód nélküli megszűnésének, átalakulásának, egyesülésének, szétválásának elhatározása;
- az egyesüléshez való csatlakozás elfogadása, illetve a csatlakozó tag felelőssége korlátozásának elfogadása;
- az igazgató megválasztása és visszahívása, valamint az igazgatóval kapcsolatos munkáltatói jogok gyakorlása;
- az egyesülésnél felügyelőbizottság működik, annak megválasztása, tagjainak visszahívása és díjazásuk megállapítása;
- ha az egyesülésnél könyvvizsgáló működik, annak kijelölése, a megbízás visszavonása és a díjazás megállapítása;
- a társasági szerződés módosítása;
- a tag kizárásának kezdeményezése;
- döntés olyan szerződés megkötéséről vagy módosításáról, amelynek értéke a társasági szerződésben meghatározott mértéket meghaladja, továbbá amit az egyesülés - a szokásos tevékenységén kívül - a saját tagjával köt.

A taggyűlés szükség szerint, de évente legalább egyszer tart ülést. A taggyűlést az igazgató a napirend közlésével hívja össze. Az ülés megszervezéséről, lebonyolításáról, a jegyzőkönyv

vezetéséről és a határozatok szétosztásáról az igazgató gondoskodik. A jegyzőkönyvben rögzíteni kell az ülés helyét és idejét, a jelenlévőket és az általuk képviselt szavazati jog mértékét, továbbá az ülésen lezajlott fontosabb eseményeket, nyilatkozatokat és határozatokat, az azokra leadott szavazatok számát, illetve a szavazástól tartózkodókat és az abban részt nem vevőket.

A taggyűlés akkor határozatképes, ha ülésén a szavazatok legalább háromnegyed részét képviselő tagok jelen vannak.

Az összehangoló és az érdek-képviselési tevékenység körében minden tagnak egy szavazata van. A társasági szerződés azonban egyes tagok javára többlet szavazati jogot állapíthat meg, azzal a korlátozással, hogy egyetlen tag sem juthat egyedül szavazattöbbséghez.

A kiegészítő gazdálkodási tevékenység körében, valamint jogutód nélküli megszűnés, tagkénti felvétel, kizárás, nagy értékű, illetve a saját taggal kötött szerződésről való döntés esetében a szavazati jog mértékét a vagyoni hozzájárulás arányában, ennek hiányában egyenlő mértékben kell megállapítani.

A tagok egyhangúan határoznak

- az egyesülés tárgyának megváltoztatása,
- az egyes tagok szavazati arányának a megváltoztatása,
- a határozathozatal feltételeinek a megváltoztatása.

Legalább háromnegyedes szótöbbség szükséges az egyesülés jogutód nélküli megszűnésének, társasági formaváltásának, egyesülésének, szétválásának elhatározásához, új tag csatlakozásának elfogadásához és a tag kizárásának kezdeményezéséhez, továbbá a társasági szerződés más okból történő módosításához, ha a módosítás nem esik az egyhangú határozattal meghozandó döntések közé.

A taggyűlés a tagok saját gazdálkodásában végrehajtandó kötelezettségének megállapítására irányuló határozatának érvényességéhez legalább háromnegyedes szótöbbség szükséges. Ilyen határozat csak az érintett tag hozzájárulásával hozható.

A taggyűlés ülés tartása nélkül is határozhat. Az ülésen kívül javasolt határozat tervezetét tizenöt napos határidő kitűzésével, írásban kell a taggyűlés tagjaival közölni, akik szavazatukat írásban adják meg. A szavazás eredményéről a tagokat az utolsó szavazat beérkezését követő nyolc napon belül az igazgató tájékoztatja.

Az egyesülés ügyvezetését és képviselését - a taggyűlés határozatainak keretei között - az igazgató látja el. A társasági szerződésben az ügyvezetésre - legalább három, legfeljebb hét tagból álló - igazgatóságot is létre lehet hozni. Ez esetben az igazgatóság tagjai minősülnek igazgatónak.

Az egyesülésnél a nyitott tagság elve működik, azaz a társasági szerződésben foglalt feltételek szerint az egyesüléshez bárki tagként csatlakozhat, amelyről a taggyűlés határoz. Nagyon érdekes, szigorú és egyedi a szabályozás abból a szempontból egyrészt, hogy a csatlakozásról való döntést a taggyűlés nem delegálhatja az egyesülés más szervezetére, másrészt a törvény lehetőséget ad arra, hogy a taggyűlés felelőssé teheti a tagot a tagsági jogviszony előtt keletkezett egyesületi tartozásokért, illetve mentesítheti is ez alól a tagot. A mentesítést be kell jegyezni a cégjegyzékbe, a csatlakozás tényének, időpontjának rögzítése mellett.

Megszűnik a tagsági viszony

- ha a tag a társasági szerződésben meghatározott vagyoni hozzájárulást felhívás ellenére nem teljesítette,
- a tag kilépésével,
- a tag kizárásával,
- a tag halálával vagy jogutód nélküli megszűnésével,
- a tagsági jog átruházásával (a csatlakozás szabályainak alkalmazása szerint történhet).

A tag az egyesülésből év végén léphet ki, amelyre vonatkozó szándékot legalább három hónappal az év vége előtt a taggyűlésnek be kell jelenteni. Az ilyen taggal a kilépés időpontjában fennálló állapot szerint kell elszámolni, de a taggyűlés határozza meg, hogy a tag vagyonhányadát mikor és milyen részletekben adja ki, ezt úgy kell meghatározni, hogy az ne veszélyeztesse az egyesülés további működését, de időtartama ne legyen hosszabb egy évnél.

A tag jogutód nélküli megszűnése vagy halála a tagsági jogviszonyt megszünteti. A tag utódjával (örökösével) való elszámolásra a kilépő tagra vonatkozó előírásokat kell alkalmazni. Ha azonban a jogutód (örökös) folytatni kívánja a tag tevékenységét, a taggyűlés hozzájárulásával az egyesülés tagjává válhat. Ebben az esetben a jogelőd tagsági viszonyának megszűnése előtt keletkezett tartozásokért való felelősség a tagsági jogot folytató tagot terheli.

Az egyesülés jogutód nélküli megszűnése esetén a tartozások kiegyenlítése után fennmaradó vagyont egyenlő arányban, ha pedig vagyoni hozzájárulást teljesítettek - a társasági szerződés eltérő rendelkezései hiányában -, a tagok vagyoni hozzájárulása arányában kell felosztani.

Akárcsak a gazdasági társaság az egyesülés a cégjegyzékből való törléssel szűnik meg.

Jogutód nélkül megszűnés, ha

- a társasági szerződésben meghatározott időtartam eltelt, vagy más megszűnési feltétel megvalósult;
- a társaság legfőbb szerve elhatározza a társaság jogutód nélküli megszűnését;
- a társaság tagjainak száma egyre csökken, kivéve, ha e törvény másként rendelkezik;
- a cégbírósi a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényben meghatározott okok miatt megszünteti;
- jogszabály így rendelkezik.

Jogutóddal történő megszűnésnek minősül a társasági formaváltás, egyesülés és szétválás.

Társasági formaváltásnak számít, ha az egyesülés egyetemes jogutódlással más társasági formát választ.

Egyesülések egyesülése esetén két vagy több gazdasági társaságból egyetlen jogutód egyesülés keletkezik. Az egyesülés történhet összeolvadással vagy beolvadással.

Szétválás esetén az egyesülés – tagjai és a vagyona egy részének a részvételével – két vagy több egyesülésre válik szét. A szétválás történhet különválással vagy kiválással.

V. Európai gazdasági egyesülés

A III. fejezetben az SCE-nél említett okokból, tagállamok közötti gazdasági, szervezeti együttműködés segítése érdekében alkotta meg 1985 július 22-én az európai gazdasági egyesülésről szóló 2137/85/EGK rendeletét.

A Tanács rendelete értelmében az egyesülést létrehozni kívánó személyeknek szerződést kell kötniük és nyilvántartásba kell vétetni, amelynek időpontjától a saját nevében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, szerződéseket köthet és egyéb jogcselekményeket végezhet, valamint perelhet, illetve perelhető. (A tagállam úgy is dönthet, hogy nem biztosít jogi személyiséget az egyesülésnek.)

Az egyesülés létesítő szerződésére – kivéve a természetes személyek jogállására és jog- és cselekvőképességére, valamint a jogi személyek jogképességére és ügyleti képességére vonatkozó kérdéseket – belső szervezetére annak a tagállamnak a belső jogát kell alkalmazni, amelyben az egyesülésnek a létesítő szerződésben meghatározott székhelye található.

Az egyesülés célja tagjai gazdasági tevékenységeinek megkönnyítése, illetve előmozdítása, valamint e tevékenységek eredményeinek javítása vagy fokozása; az egyesülés célja saját nyereségszerzés nem lehet.

Tevékenységének a tagjai gazdasági tevékenységéhez kell kapcsolódnia és az nem terjedhet túl e tevékenységek kiegészítésén. Következésképpen az egyesülés

- nem gyakorolhat közvetlenül vagy közvetetten irányítási vagy felügyeleti jogkört tagjainak saját tevékenységei vagy más vállalkozás tevékenységei felett, különösen a személyzeti, pénzügyi és befektetési területeken;
- sem közvetlenül, sem közvetetten, semmilyen alapon nem birtokolhatja valamely tagvállalkozása üzletrészét vagy részvényét; más vállalkozások részvényei vagy üzletrészei felett csak olyan mértékben rendelkezhet, amennyiben ez szükséges az egyesülés céljainak eléréséhez, és ha ez a tagjai javára történik;
- nem foglalkoztathat 500 munkavállalónál többet;

- nem használható fel egy társaság által arra, hogy hitelt biztosítson egy társaság vezető tisztségviselőjének, vagy bármely vele kapcsolatban álló személynek, ha az ilyen hiteleket a tagállamnak a társaságokat szabályozó jogszabályai korlátozzák vagy szabályozzák. Az egyesülés nem használható fel egy társaság és egy vezető tisztségviselő vagy valamely vele kapcsolatban álló személy közötti vagyónátruházásra, kivéve a tagállamnak a társaságokra alkalmazandó jogszabályai által megengedett mértékben. E rendelkezés alkalmazásában a hitel biztosítása magában foglalja minden hasonló jellegű ügylet vagy megállapodás megkötését, a vagyonon pedig ingó és ingatlan vagyon egyaránt értendő;
- nem lehet egy másik európai gazdasági egyesülés tagja.

Egy egyesülés tagjai csak a következők lehetnek:

- jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok amelyeket a tagállam jogszabályaival összhangban alapítottak, és amelyek létesítő okirat szerinti vagy jogszabályon alapuló székhelye és központi ügyvezetése a Közösség területén található;
- természetes személyek, akik ipari, kereskedelmi, kézműipari vagy mezőgazdasági tevékenységet folytatnak, vagy akik szakmai vagy egyéb szolgáltatásokat nyújtanak a Közösség területén.

Egy egyesülésnek legalább a következőkből kell állnia:

- két, társaságból vagy más jogi személyből, amelyek központi ügyvezetése különböző tagállamokban található; vagy
- két, természetes személyből, akik fő tevékenységüket különböző tagállamokban folytatják; vagy
- egy, társaságból vagy más jogi személyből, valamint egy természetes személyből, amelyek közül az első központi ügyvezetése az egyik tagállamban található, a második pedig fő tevékenységét egy ettől eltérő másik tagállamban folytatja.

Egy tagállam rendelkezhet úgy, hogy az egyesüléseknek nem lehet 20-nál több tagja. E célból a tagállam rendelkezhet úgy, hogy a jogszabályaival összhangban egy, a jogszabályai szerint alapított jogi személy minden egyes tagja – amennyiben nem egy bejegyzett társaságról van szó – az egyesülés különálló tagjaként kezelendő.

Bármely tagállam a közérdekére való hivatkozással megtilthatja vagy korlátozhatja az egyesülésekben való részvételt a természetes személyek, társaságok vagy más jogi személyek bizonyos egyesülései számára.

Egy egyesülés létesítő szerződésének legalább a következőket kell tartalmaznia:

- az egyesülés neve, székhelye;
- azok a célok, amelyek elérésére az egyesülés megalakult;
- az egyesülés minden egyes tagjának neve, cégneve, jogi formája, állandó címe vagy bejegyzett székhelye, valamint bejegyzési száma és helye, ha van ilyen;
- az egyesülés időtartama, kivéve ha ez határozatlan.

Az egyesülés szerveit az egyesülés közösen eljáró tagjai, valamint az igazgató vagy igazgatók alkotják. Az egyesülés létesítő szerződése rendelkezhet más szervek felől is; ilyen esetben meg kell határozni ezek hatáskörét.

Fő szabályként minden tag egy szavazattal rendelkezik azonban az egyesülés létesítő szerződése bizonyos tagoknak egynél több szavazatot is biztosíthat, feltéve hogy egyetlen tag sem rendelkezik a szavazatok többségével.

A tagok egyhangú határozatára van szükség:

- az egyesülés céljainak megváltoztatásához;
- az egyes tagoknak biztosított szavazatok számának megváltoztatásához;
- a határozathozatal feltételeinek megváltoztatásához;
- az egyesülés fennállási időtartamának megváltoztatásához az egyesülés létesítő szerződésében meghatározott bármely időtartamon túl;
- a tagok vagy egyes tagok részéről az egyesülés finanszírozásához való hozzájárulásának megváltoztatásához;
- egy tag bármely kötelezettségének megváltoztatásához, kivéve ha az egyesülés létesítő szerződése másként rendelkezik;
- az egyesülés létesítő szerződése módosításához.

Ahol a Tanács rendelete nem írja elő az egyhangú határozathozatalt a létesítő szerződés egyéb arányt határozhat meg, ha nem mond semmit automatikusan egyhangúlag kell elfogadni a határozatokat.

Egy igazgató kezdeményezésére vagy egy tag kérésére az igazgató vagy az igazgatók kötelesek gondoskodni a tagokkal való egyeztetésről, annak érdekében, hogy a tagok képesek legyenek a döntéshozatalra. Mindegyik tag jogosult az egyesülés üzleti tevékenységéről tájékoztatást kapni az igazgatótól vagy igazgatóktól, és megvizsgálni az egyesülés üzleti könyveit és nyilvántartásait.

Az egyesülést egy vagy több természetes személy irányítja, akinek, illetve akiknek kinevezése az egyesülés létesítő szerződése vagy a tagok határozata alapján történik.

Nem lehet egy egyesülés igazgatója, aki

- a rá alkalmazandó jog alapján, vagy
  - annak az államnak a nemzeti joga alapján, amelynek területén az egyesülés székhelye található, vagy
  - egy tagállamban hozott vagy elismert bírósági vagy közigazgatási határozat alapján
- nem tarthat egy társaság ügyvezető vagy irányító testületéhez, nem lehet vállalkozás vezető tisztségviselője, vagy nem tevékenykedhet európai gazdasági egyesülés igazgatójaként.

Az egyesülés létesítő szerződésében vagy ennek hiányában a tagok egyhangú határozatával meg kell állapítani az igazgató vagy igazgatók kinevezésének és visszahívásának feltételeit és a hatáskörüket.

Az egyesülést harmadik személyekkel szemben csak az igazgató képviselheti, illetve ahol kettő vagy több igazgató van, akkor az igazgatók önállóan. Az igazgatók bármelyikének az egyesülés nevében tett jognyilatkozata harmadik személyekkel szemben kötelező az egyesülésre nézve még akkor is, ha a jognyilatkozatok nincsenek összhangban az egyesülés céljaival, kivéve ha az egyesülés bizonyítja, hogy a harmadik személy tudta, vagy a körülményekre tekintettel nem kerülhette el a figyelmét, hogy a jognyilatkozat az egyesülés céljainak nem felel meg.

Az egyesülés létesítő szerződése rendelkezhet úgy, hogy az egyesülésre nézve érvényes és kötelező jellegű jognyilatkozatokat csak két vagy több igazgató együttesen tehet.

Az egyesülés tevékenységeiből származó nyereséget úgy kell tekinteni, mint a tagok nyereségét, és azt közöttük az egyesülés létesítő szerződésében meghatározott arányok szerint, illetve ilyen rendelkezés hiányában egyenlő mértékben kell felosztani.

Az egyesülés tagjai az egyesülés létesítő szerződésében meghatározott arányok szerint, illetve ilyen rendelkezés hiányában egyenlő mértékben kötelesek hozzájárulni az egyesülés veszteségeinek fedezéséhez.

Az egyesülés tagjai korlátlan és egyetemleges felelősséggel tartoznak az egyesülés tartozásaiért és kötelezettségeiért, mármint azért ami meghaladja az egyesülés vagyonát.

Az új tagok felvételéről az egyesülés tagjai egyhangúlag határoznak. Minden új tag felelős az egyesülés felvételét megelőző időszakban folytatott tevékenységéből származó tartozásaiért és egyéb kötelezettségeiért. A létesítő szerződése vagy az új tag felvételére vonatkozó okmány az új tagot mentesítheti az ilyen tartozások és egyéb kötelezettségek megfizetése alól.

Az egyesülés tagja az egyesülés létesítő szerződésében meghatározott feltételek szerint, illetve ilyen feltételek hiányában a többi tag egyhangú hozzájárulásával tagsági jogviszonyát megszüntetheti. Ezen túlmenően tagsági jogviszonyát az egyesülés bármely tagja megszüntetheti jogos és alapos indokok alapján.

Az egyesülés bármelyik tagja kizárható az egyesülés létesítő szerződésében felsorolt indokok alapján, illetve bármely esetben, ha súlyos kötelezettségszegést követ el, vagy ha az egyesülés működésében súlyos fennakadást okoz, illetve ilyennel fenyeget. Ha az egyesülés létesítő szerződése ettől eltérően rendelkezik, a kizárásra csak a tagok többsége által közösen benyújtott kérelem alapján hozott bírósági határozattal kerülhet sor.

Az egyesülés természetes személy tagjának halála esetén más személy kizárólag az egyesülés létesítő szerződésében meghatározott feltételek szerint, illetve ezek hiányában a többi tag egyhangú hozzájárulásával válhat a helyében az egyesülés tagjává.

Az egyesülés megszüntethető a tagok megszűnést kimondó határozatával, az ilyen határozatot – ha az egyesülés létesítő szerződése ettől eltérően rendelkezik – egyhangúlag kell elfogadni:

- az egyesülés létesítő szerződésében rögzített időtartam lejártának megállapításával, illetve bármely egyéb, a szerződésben meghatározott megszűnési ok fennállásával, vagy
- az egyesülés célja elérésének, illetve annak megállapításával, hogy a továbbiakban e cél elérésére törekedni nem lehetséges.

Ha egy tag, jogainak átruházását kivéve bármely egyéb okból megszünteti a tagsági jogviszonyát, jogainak és kötelezettségeinek értékét úgy kell megállapítani, hogy az egyesülés eszközeit és forrásait a tagsági jogviszony megszűnésének időpontja szerinti értékén kell figyelembe venni.

VI. Egyesület

Az egyesületre vonatkozó szabályokat az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény tartalmazza, társadalmi szervezetként nevesítve.

Az egyesület olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező jogi személy, amely az alapszabályában meghatározott célra alakul, nyilvántartott tagsággal rendelkezik, és céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét, alapításához legalább tíz alapító tag a szükséges.

Az egyesület létesítő okiratában, az alapszabályában rendelkezni kell az egyesület nevéről, céljáról és székhelyéről, valamint szervezetéről. Az egyesület a bírósági nyilvántartásba (illetékes megyei bíróság, illetőleg a Fővárosi Bíróság) vételével jön létre.

Az egyesület ügyintéző és képviseleti szervének tagja az lehet, aki a közügyek gyakorlásától nincs eltiltva, és

- magyar állampolgár,

- a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározottak szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezik, vagy
- a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozik, és bevándorolt vagy letelepedett jogállású, illetve tartózkodási engedéllyel rendelkezik

Az egyesület tagja

- részt vehet a társadalmi szervezet tevékenységében és rendezvényein;
- választhat és választható a társadalmi szervezet szerveibe;
- köteles eleget tenni az alapszabályban meghatározott kötelességeinek.

Az egyesület legfelsőbb szerve a tagok összessége, vagy a tagok által - az alapszabályban meghatározottak szerint - közvetlenül vagy közvetett úton választott testület. Az egyesület legfelsőbb szervét szükség szerint, de legalább 5 évenként kell összehívni, illetve akkor is, ha azt a bíróság elrendeli, illetőleg ha a tagok 1/3-a vagy az alapszabályban ettől eltérően meghatározott hányada - az ok és a cél megjelölésével - kívánja.

Az ügyintéző és képviseleti szerveket az alapszabály eltérő rendelkezése hiányában titkos szavazással kell megválasztani.

Az egyesület legfelsőbb szervének hatáskörébe tartozik:

- az alapszabály megállapítása és módosítása;
- az évi költségvetés meghatározása;
- az ügyintéző szerv évi beszámolójának elfogadása;
- az egyesület más egyesülettel való egyesülésének, feloszlásának kimondása;
- döntés mindazokban az ügyekben, amelyeket az alapszabály kizárólagos hatáskörébe utal.

Az egyesület évi költségvetésének megállapítását és az ügyintéző szerv évi beszámolójának megtárgyalását az alapszabály - a legfelsőbb szerv helyett - a szervezet más szervére bízhatja.

Az egyesület tartozásaiért saját vagyonával felel. A tagok - a tagdíj megfizetésén túl - az egyesület tartozásaiért saját vagyonukkal nem felelnek.

Az egyesület vagyona elsősorban a tagok által fizetett díjakból, jogi személyek és magánszemélyek felajánlásaiból, hozzájárulásaiból képződik

Az egyesület a vagyonával önállóan gazdálkodik, elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatására nem alapítható. Célja megvalósítása gazdasági feltételeinek biztosítása érdekében azonban gazdasági-vállalkozási tevékenységet is folytathat.

Az egyesület megszűnik, ha

- feloszlását vagy más egyesülettel való egyesülését a legfelsőbb szerve kimondja;
- az arra jogosult szerv feloszlátja, illetőleg megszűnését megállapítja.

VII. Összegzés

Az előző fejezetekben igen részletesen kifejtettem az egyes szervezetekre vonatkozó előírásokat, most megpróbálom a legjellegzetesebb eltéréseket kiemelni, amelyek a szövetkezet és az egyesülés elválasztásában segítséget nyújtanak.

1. A szövetkezet és az SCE is a tagjai gazdasági és társadalmi szükségleteinek a kielégítésére törekszik, amely a hagyományos szövetkezetnél egyformán fontos tényező, a szociális szövetkezetnél a gazdasági tevékenység mellett a társadalmi szükséglet kielégítése hangsúlyosabb, de egyik szövetkezeti típusnál sem nem zárja ki azt, hogy jogi személyként saját nyereségre törekedjen, amelyet természetesen a tagok, vagyis a tagok alkotta közgyűlés által meghatározott célokra fordítható, de nem a tagok saját önálló, szervezetként vagy magánszemélyként végzett tevékenységének a gazdasági eredményességét szolgálja.

Az egyesülés azonban a tagok által gazdálkodásuk eredményességének előmozdítására, gazdasági tevékenységük összehangolására, szakmai érdekeik képviselésére alapított jogi személyiséggel rendelkező kooperációs társaság, amely saját nyereségre nem törekszik, de az összehangolási feladatok teljesítését segítő ún. kiegészítő gazdálkodási tevékenységet végezhet (hasonlóan a társadalmi szervezetekhez, de mégsem akként, lásd később).

2. A szövetkezetnek és az egyesülésnek is lehetnek természetes személy és jogi személy (jogi személyiség nélküli egyéb szervezet) tagjai, de az egyesülés alapításához két tag elegendő, míg a hazai szövetkezetnél 7 az SCE-nél 5 tag szükséges.

3. A szövetkezet tagjainak felelőssége korlátozott, csak a részjegyük mértékéig terjed, ezen túl nem tartoznak felelősséggel a szövetkezet tartozásaiért. Az egyesülés tagjainak felelőssége korlátlan és egyetemleges a szervezet vagyonát meghaladó tartozásokért.

4. A szövetkezetnél kötelező a tagok személyes közreműködése a szövetkezet tevékenységében, a befektető tag kivételével, amelyik csak a vagyoni hozzájárulását biztosítja. Ilyen előírás egyáltalán nincs az egyesülésnél, a személyes közreműködés fogalma ennél a szervezeti formánál nem ismert. Vagyoni hozzájárulás és a működés költségeinek fedezése, esetlegesen a kiegészítő tevékenységből befolyt adózott eredmény felosztása a vagyoni hozzájárulás arányában jelenti a tényleges kapcsolatot az egyesülés és a tagjai között. A szövetkezeti formában a tagság sokkal „személyesebben” kötődik a szervezethez, nem pusztán pénzügyi jellegű kapcsolat köti össze vele.

5. A legfőbb szervezet az egyesülésnél a taggyűlés, a szövetkezetnél a közgyűlés, a létesítő okirat az egyesülésnél a társasági szerződés, a szövetkezetnél az alapszabály.

A közgyűlés és a taggyűlés között nem pusztán elnevezésbeli különbség van a két szervezet esetében, hanem működésbeli is.

A szövetkezet közgyűlése sokkal rugalmasabban működik, mint az egyesülés taggyűlése.

A taggyűlés akkor határozatképes, ha ülésén a szavazatok legalább háromnegyed részét képviselő tagok jelen vannak. Egyszerű többséggel nem hoznak határozatot csak vagy egyhangúan vagy háromnegyedes többséggel éppen a tárgytól függően.

A szövetkezet közgyűlése is bizonyos fontos kérdésekben (szervezeti forma változás, megszűnés) minősített többséggel hoz határozatot, de az ügyek jelentős részében egyszerű többséggel dönt, Egyhangú határozat pedig egy esetben szükséges az alakuló közgyűlésen az

alapszabály elfogadásakor. A közgyűlés határozatképességéhez sem kell a szavazatok háromnegyed része, elég az egyszerű többség.

6. Nagyon fontos kérdés a szavazati arány az egyes tagok esetében. Fontos szövetkezeti alapelv, amelyet az Sztv fenn is tart az egy tag egy szavazat elve. [Az SCE ebből a szempontból eltérést az alapszabálynak.]

Vagyis a tag által jegyzett részjegy mértékétől és értékétől függetlenül minden tagot egy szavazat illet meg, ezzel és a befektető tagok számának korlátozásával, szociális szövetkezetnél a tiltásával igyekszik a törvény biztosítani azt, hogy ne a gazdasági erőfölény, hanem a tagok közös akarata irányítsa a szövetkezetet működését.

Az egyesülésnél az összehangoló és az érdek-képviselési tevékenység körében minden tagnak egy szavazata van, a társasági szerződés azonban egyes tagok javára többlet szavazati jogot állapíthat meg, pusztán annyi korlátozással, hogy egyetlen tag sem juthat egyedül szavazattöbbséghez. Bizonyos esetekben így, például a kiegészítő gazdálkodási tevékenység körében, valamint jogutód nélküli megszűnés, tagkénti felvétel, kizárás esetében a szavazati jog mértékét a vagyoni hozzájárulás arányában, ennek hiányában egyenlő mértékben kell megállapítani.

7. Az egyesülésnél és a szövetkezetnél is a nyitott tagság elve működik, azaz a létesítő okiratban foglalt feltételek szerint bárki tagként csatlakozhat. Ám az egyesülésnél erről minden esetben a taggyűlés határoz, a szövetkezetnél erről az igazgatóság vagy más az alapszabályban erre feljogosított testület dönt, amely döntés ellen a közgyűléshez lehet fordulni.

Egyedi a szabályozás érvényesül az egyesülésnél abból a szempontból is, hogy a taggyűlés felelőssé teheti a tagot a tagsági jogviszony előtt keletkezett egyesülési tartozásokért, illetve mentesítheti is ez alól a tagot. A mentesítést be kell jegyezni a cégjegyzékbe, a csatlakozás tényének, időpontjának rögzítése mellett. Ilyen előírás a szövetkezeteknél nem fordul elő.

8. Nagyon lényeges eltérés a fentiek mellett a közösségi alap, és a funkció, amelynek pénzügyi forrásául szolgál, a többször hangsúlyozott társadalmi, szociális, közösségsszervező

funkció. Ilyen és még hasonló jellegű feladat, és vagyoni elem nincs az egyesülésnél, ott a tagok gazdasági eredményességének előmozdítása a legfontosabb, s mindenek előtti cél.

Hangsúlyozza ugyan a jogalkotó, az egyesülés nem gazdasági társaság csak egy kis fejezet, mégis számtalan nagyon szoros kapcsolódás van, nem véletlen hogy a szervezetre vonatkozó általános szabályok alkalmazhatók rá.

Álláspontom szerint olyan az egyesülés és az egyes gazdasági társaságok viszonya, mint a szövetkezet és a másodlagos szövetkezeté. Alapvető szabályok azonosak, mégsem elsősorban önmagában, önálló szervezatként fontos, hanem mint a tagokat összekötő lánc. A tagok saját tevékenységéből származó saját produktumuk, saját nyereségük, saját sikerességük az elsődleges, szervezeti formaként ezt kell szolgálni az egyesületnek működésével, létezésével.

Összességében megállapíthatjuk, hogy nagyon sok lényeges eltérés van az egyesülés és a szövetkezet között, mind alapelveket, mind szervezetbeli, mind működési előírásokat tekintve.

Végezetül ejtsünk néhány szót az egyesület és az egyesülés különbözőségéről, amely többek között két fontos dolog kiemeléséből hangsúlyosan látszik, a formai eljárásbeli különbség, hogy az egyesület bejegyzéséről, nyilvántartásáról, törvényességi felügyeltéről a megyei, Budapesten a fővárosi bíróság gondoskodik, míg ugyanezt az egyesülés esetében a cégbíróságok látják el.

A tartalmi elkülönülés pedig a szervezetek létesítő okiratában megfogalmazott célban rejlik. Az egyesület, társadalmi szervezet, olyan - önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező - szervezet, amely az alapszabályban meghatározott célra alakul, nyilvántartott tagsággal rendelkezik, és céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét.

Az egyesülés pedig elsődlegesen koordinatív érdekképviselői jellegű, nonprofit szervezet, amely társasági formában végzi feladatát, és célja tagjai gazdálkodásának megkönnyítése, előmozdítása, ennek érdekében elsősorban szakmai koordinációt és érdekképviselőt lát el.

Ha az alapszabály - a cél szerinti tevékenységek felsorolásában - is döntően a tagok gazdálkodásának eredményességét előmozdító tevékenységeket sorol fel, így pl. a tagok képviselete gazdasági kérdésekben, szakmai és gazdasági információkkal történő ellátás, üzleti gazdálkodási tevékenységük fejlesztése, akkor mindenképpen egyesülésről és nem egyesületről beszélhetünk.

Az egyesülés és az egyesület - mint társadalmi szervezet - elhatárolásának fő szempontja tehát a szakmai érdekképviselet célja. Ha az elsődlegesen a gazdálkodás eredményességének előmozdítása, úgy az nem gyakorolható a társadalmi szervezetekre irányadó keretek között.